

KARIN MOET
VERDER ZONDER
HAAR DOCHTER

Geef ons nog een poosje...

Negen jaar geleden verloor Karin (43) haar dochter Annemiek (9) aan een hersentumor. "Mijn leven is niet langer een leven zonder haar. Annemiek inspireert me bij alles wat ik doe."

Tekst: Helene Buis

Fotografie: Bert ten Velde en privébezit

Annemiek was een vrolijk, springerig kind. Ze leefde alsof ze geen seconde te verliezen had. Heel intens. Vol vuur. Haar sterke wil vormde een uitdaging voor mijn man Anton en mij. Maar we genoten ook heel erg van onze dochter. Annemiek had het ene leuke plannetje nog niet uitgevoerd of ze had alweer iets anders bedacht. Ze verveelde zich nooit. Jaloezie kende ze ook niet. Haar broertje Twan vond ze de liefste baby van de wereld.

Ze was drie jaar oud toen het langzaam tot mij door begon te dringen dat er iets mis was met Annemiek. Ze had een vreemd loopje. Ook kon ze van het ene op het andere moment hoge koorts hebben. En ze gaf vaak over. Had ze misschien een voedselallergie?

Toen de koorts op een dag heel hoog opliep en Annemiek maar bleef spugen, werden we doorverwezen naar de kinderarts in het streekziekenhuis. Daar werd onze dochter bij wijze van spreken binnenstebuiten gekeerd, maar er werd niets gevonden. De artsen hielden het op een virusinfectie. Wat zou het anders moeten zijn? Thuis knapte Annemiek inderdaad weer een beetje op.

Maar een half jaar later, in juni 1994, zaten we opnieuw bij de kinderarts. Dit keer werden we doorgestuurd naar een ziekenhuis in Groningen waar men niet verder kwam dan de constatering dat ik een overbezorgde moeder was. Een diagnose waar ik het niet mee eens was.

Een half jaar later werden de klachten concreter. Ik belde opnieuw de kinderarts: "Annemiek loopt zo raar. Ze zwalkt als een dronkenman door het huis." Dit keer werd er wel serieus naar me geluisterd en werd er een hersenscan gemaakt. Annemiek bleek een hersentumor te hebben van bijna vier centimeter groot. De tumor was ingekapseld en dat was een goed teken. Zonder al te veel complicaties kon hij verwijderd worden. Angstig, maar toch met een overwegend optimistisch gevoel zagen we de operatie tegemoet.

Door de operatie veranderde Annemiek in een angstig, onzeker meisje. Haar gezichtje was aan één kant verlamd, waardoor ze haar mond niet goed kon sluiten en moeite had haar ene oog te openen. Iets wat Annemiek heel vervelend vond.

Ook vocht ze wekenlang tegen de slaap. Vlak voor de operatie hadden de artsen haar namelijk verteld dat ze haar in slaap zouden brengen en dat er dan een bolletje uit haar hoofd zou worden gehaald. Wie weet wat er de volgende keer in haar slaap zou gebeuren?

We hadden gehoopt dat de tumor in Annemiëks hoofdje een rustig gezwel was, maar het bleek om

een ependymoom te gaan. "Dat is een agressief soort tumor", legde haar behandelend arts ons uit. "Er hoeft maar één celletje in je hoofd achter te blijven om de tumor te doen terugkeren. De kans dat er cellen zijn achtergebleven in Annemiëks hoofd is groot. Met behulp van bestraling kunnen we de tijd rekken totdat de tumor terugkeert."

Vanaf die dag hing het zwaard van Damocles boven ons hoofd. We wisten niet hoe lang we nog hadden, we wisten alleen dát het zwaard Annemiek en ons zou treffen.

Als de angst je bij de keel grijpt, en je dreigt te verlammen, dan is het niet eens zo'n slechte tactiek om als een struisvogel je kop in het zand te steken. We konden niet verhinderen dat de tumor zou terugkeren. We konden alleen de tijd die we nog hadden zo goed mogelijk besteden. We plukten de dag. En het was Annemiek die ons daarin voorging.

De tijd die we nog samen hadden, besteedden we zo goed mogelijk. We plukten de dag

In hetzelfde jaar waarin de operatie had plaatsgevonden werd ons meisje voor het eerst bestraald. In het begin vond ze het vreselijk. Maar vanaf een bepaald moment zagen we bij haar een omslag. Ze begon zich te richten op de positieve dingen die ze meemaakte. Het was eigenlijk best leuk in het ziekenhuis, merkte ze. Er waren veel andere kinderen. En dat bestralen viel ook wel mee. Vol bewondering voor haar veerkracht, bewandelden we samen met haar de weg die ze had ingeslagen. Alleen als ze zware medicijnen had gekregen, die de vochtophoping in haar hersenen moesten tegengaan, was ze wel eens chagrijnig. Maar dan wisten we dat het aan de medicatie lag.

Kort nadat ze naar huis mocht, ging Annemiek voor het eerst naar school. Omdat ze haar evenwicht niet goed kon houden, werd ze in een rustige klas geplaatst. Annemiek speelde graag buiten, in haar eigen tempo. Het maakte haar vriendinnetjes niets uit dat ze niet zo snel kon rennen en fietsen als zij. Als Annemiek moe was, renden of dansten ze wel om haar heen. Zelf ging ze heel praktisch met haar mogelijkheden om. Toen ze niet meer op een normale fiets kon fietsen vanwege haar evenwichtsstoornissen, pakte ze haar driewieler. Ook tekenen lukte

Annemiek leefde alleen nog voor ons.

niet goed meer vanwege problemen met haar fijne motoriek. En ook daar vond ze een oplossing voor. Ze versierde haar vel papier met bloemetjes uit de tuin.

Annemiek wist dat ze kanker had, maar dat was niet erg. Want ze kon naar school, ze kon met haar vriendinnetjes en broertje spelen, bloemetjes plukken en knutselen.

Ik weet nog dat ik een keer op bed lag met migraine.

"Wat heb je?" vroeg Annemiek.

"Heel erge hoofdpijn", zei ik.

"Dan ga je toch niet op bed liggen", lachte ze. "Dan kun je toch nog van alles?"

Zelf moet ze ook hoofdpijn gehad hebben door de druk die de tumor veroorzaakte. Maar ik heb haar daar nooit over horen klagen. Ze was alleen verdrietig om haar gezichtje.

"Als je een jaar of vijftien bent, laten we dat recht trekken", beloofde ik. Ik wist dat ze niet zo oud zou worden en ik mijn belofte niet kon waarmaken. Maar waarom zou ik haar verdrietig laten zijn om haar gezichtje?

We hebben Annemiek niet verwend. Als ze een woedeaanval kreeg, vanwege de zware medicijnen of door haar sterke karakter, gaven we haar een standje. Als je de moeite niet meer neemt om je kind op te voeden, geef je haar eigenlijk al op. En dat wilden we niet.

Ik wilde dat mijn dochter zou sterven zoals ze geleefd had. Dat ze gelukkig van de glijbaan zou glijden...

In 1996 begon Annemiek meer te strompelen, ze verloor vaker haar evenwicht en soms draaide haar oog weg. De tumor was terug. En het enige wat we konden denken was: geef ons nog een poosje. Opnieuw werd er een scan gemaakt en een afspraak om een nieuwe behandeling te bespreken. We gingen erin mee, maar ondertussen dachten we: als de tumor na twee jaar al in volle glorie terug is, hoeveel tijd hebben we dan hierna nog? Niet veel dus, en we wilden nog zoveel dingen doen. We mochten niets meer uitstellen. Annemiek kreeg haar eigen kleine bloementuin. Ook gingen we naar Euro Disney, naar de

Efteling en een weekje naar Mallorca.

Een stichting vervulde haar wens om met dolfinnen te zwemmen. Maar het meest genoot ze van zelf koekjes bakken en die uitdelen in de klas. Ze wilde mensen bij elkaar brengen en om zich heen hebben. Ze verraste ons met kleine geschenkjes die ze een oma of tante liet bezorgen.

Op haar verzoek dekte Twan de ontbijttafel op zondag. Lekker stoer klom hij op het aanrecht, om bij de keukenkastjes te komen waar zijn zus niet bij kon. Geef ons nog een poosje, dacht ik, als ik die twee samen bezig zag of een spelletje met Annemiek deed. Laat dit moment zo lang mogelijk duren.

Op een gegeven moment kwam Annemiek in een rolstoel te zitten. Het maakte haar niet uit. En haar vriendinnen ook niet. Ze kon toch nog meedoen? Alles wat Annemiek zag en meemaakte legde ze vast op een foto. Een mooie taart, een bos bloemen, de eerste aardbei van het seizoen. Stapels foto's hebben we van haar en in elke foto zien we haar boodschap terug: 'Ik ben dan wel ziek, maar dat betekent niet dat ik niet kan genieten van de dingen om me heen.' Mijn lievelingsfoto is de foto waarop zij samen met Twan staat. Haar armen om hem heen. 'Dit is mijn broertje en ik vind hem zó lief', lees je in haar ogen.

Tot 1998 is ze gewoon naar school gegaan. Toen kwam ze op bed te liggen, maar ze bleef optimistisch. Haar rolstoel bleef op haar kamer staan. "Voor als ik straks weer beter ben."

Als ze wakker werd, had ze de dag al ingevuld: "Eerst ga ik oma bellen, dan een tekening maken en helpen met het toetje maken."

Mensen die op bezoek kwamen, vroegen altijd eerst hoe het met Annemiek was en daarna pas hoe het met ons ging. "Goed", antwoordde ik dan naar waarheid. Wij hadden ons kind nog en konden van haar genieten, en dus ging het goed. Ook Annemieks vriendinnetjes bleven komen. Elke maandagavond kwamen ze televisie kijken. Ook knutselden ze samen of ze deden een dansje voor Annemiek.

Het laatste jaar werd Annemiek steeds dikker door de medicatie die de vochtophoping in de hersenen moest tegengaan. Ze was negen jaar oud en woog net zoveel als ik. Haar ogen gingen niet meer open en haar hersenen functioneerden niet meer. Ze leefde voor ons, niet meer voor zichzelf. Dat mochten we haar niet aandoen. Het werd tijd om de medicatie stop te zetten.

In december 1999 vertelden we Annemiek dat ze een engeltje zou worden en naar de hemel mocht gaan,

Dat mochten we haar niet aandoen

waar Jezus en Maria waren.

"Mama, komen er wel eens baby's in de hemel?"

"Ja", zei ik.

"Dan ga ik ervoor zorgen dat ze niet meer zo verdrietig zijn", bedacht ze. Dat was de toekomstdroom die ze voor zichzelf had uitgestippeld. Iets met bloemen doen, een kindje krijgen en beroemd worden.

"Maar moet ik dan alleen gaan?"

"Ja lieverd, we kunnen niet mee."

Dat vond ze heel erg, ik zag het aan haar gezicht.

"Naar de hemel gaan is net zoals bij de Teletubbies", vertelde ik haar. Ze keek altijd heel graag naar de Teletubbies.

"Als het filmpje is afgelopen, glijden ze allemaal van de glijbaan naar beneden. Jij mag als eerste van de glijbaan. Net als Lala. En als jij je omdraait, zie je ons achter je aan komen glijden." Met die uitleg was Annemiek tevreden. Ze was niet meer bang voor de dood.

Mijn eigen verdriet hield ik voor me. Daar wilde ik haar niet mee belasten. Ik wilde dat mijn dochter zou sterven zoals ze geleefd had. Dat ze gelukkig van de glijbaan zou glijden: "Jippie, ik ben er. Wat gaan we allemaal doen?"

Op 4 maart had Annemiek een etentje georganiseerd voor alle mensen die voor haar belangrijk waren. We vroegen hen om echt te komen, omdat het duidelijk was dat het niet lang meer zou duren. Dit was de laatste kans om afscheid te nemen. Alle mensen die kwamen waren vrolijk en opgewekt, zodat Annemieks laatste feestje een succes werd. Toen 's avonds haar ademhaling stokte, hebben we de mensen weggestuurd. Kort daarna gleed Annemiek van de glijbaan.

Dat was het moment waarop ik even mijn struisvogelkop boven de grond stak, om haar gelijk daarna weer in het zand te stoppen. Want de realiteit was hartverscheurend. Ik kon het niet aan. Een aantal weken na Annemieks dood ging Twan weer naar school en Anton naar zijn werk. En ik zat alleen thuis. En het lukte me niet meer om mezelf nog langer af te sluiten voor de realiteit.

Langzaam maar zeker voelde ik dat ik helemaal gek werd. Ik wist niet hoe ik mijn gewone leven weer moest oppakken. Mijn emoties stuiterden alle kanten op. Het ene moment kon ik heel vrolijk zijn, en dat veranderde dan in een schuldgevoel, waarna ik me weer enorm verdrietig voelde. De pijn was zo heftig, dat het soms net leek alsof mijn hart en mijn ribben zouden barsten.

Ik had geen houvast meer, want al die jaren had ik

voor Annemiek geleefd en zij was er niet meer. Toen Annemiek er nog was, was er geen reden om verdrietig te zijn, want ze leefde immers nog. Ze gaf me al haar liefde en we knuffelden heel veel met elkaar. Nu was er opeens niks meer. Als ik terugdenk aan die tijd, krijg ik nog steeds een heel erg verdrietig en eenzaam gevoel. Dat eerste, wanhopige, snijdende verdriet. Daar moet je alleen doorheen, weet ik nu. Een ander kan niet meer doen dan een arm om je heen slaan: "Huil de longen maar uit je lijf. Ik hou je vast."

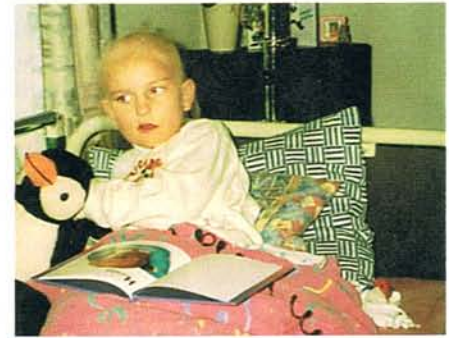
Twan was zeven jaar oud toen zijn zusje overleed. Laatst zei hij nog: "Mam, Annemiek was al zo lang ziek, maar toch had ik niet in de gaten dat ze zou doodgaan." Twan miste zijn zusje als speelkameraadje, als het brein achter de ideeën.

Vrouwen rouwen anders dan mannen. Ik vond het fijn om te praten zodat ik een weg kon vinden in mijn gevoelens. Anton wilde dat niet. Praten maakte het juist moeilijker voor hem. Ik verwachtte dat ik, op het moeilijkste moment in mijn leven, bij mijn partner herkenning zou vinden en door hem begrepen zou worden. Helaas liep dat anders. Wij zijn daarvoor te verschillend. En dus moest ik de verwachting die ik van hem had loslaten, dat was de enige manier om weer samen verder te kunnen.

Ik heb nooit gedacht: laat mij ook maar gaan. Toch was de zon uit mijn leven verdwenen, mijn ziel was mijn wezen ontvlucht. En daardoor ging niets meer vanzelf. Maar ik wilde leven, omdat ik, net als mijn dochter, zoveel van het leven hield.

Op één van haar laatste dagen had Annemiek gezegd: "Mama, ik wil zo graag aan tafel een koekje eten." En ik had haar in haar rolstoel getild en haar daarin vastgebonden, omdat ze niet meer zelf haar evenwicht kon houden. En zo zat ze daar stralend tegenover mij, zo ziek als ze was. "Gezellig, hè, mam." En dat voorbeeld wilde ik volgen. Zodat ik, als het voor mij afgelopen zou zijn, vrolijk van de glijbaan naar beneden zou glijden. Waar Annemiek me al stralend zou opwachten. "Heb jij het ook leuk gehad, mam?"

Ik zocht mijn levensvreugde in een goed gesprek, in dansavondjes, in een voetbalkamp, in tuinieren, in creatief bezig zijn. En bij alles wat ik deed was Annemiek aanwezig. En langzaam werd mijn leven niet meer een leven zonder haar, een leven vol gemis, maar een leven met haar en groeide het besef

In elke foto van Annemiek zien we haar boodschap terug: 'Ik ben dan wel ziek, maar dat betekent niet dat ik niet kan genieten!'

Annemiek gaf mij de inspiratie om deze winkel te openen.

Mijn lieve kleine engel
 Dans, vlieg en wees maar blij
 Je blijft voor altijd in mijn hart
 Je bent een deel van mij

Uit: 'Troostgeschenk
 ~ Herkenning in verlies'
 15 oktober 2009

dat je beter kunt verliezen dan nooit hebben gehad. Op een keer had ik het samen met mijn vriendin Elles erover dat je huwelijkscadeautjes, geboortecadeautjes en verjaardagscadeautjes hebt. Maar geen troostgeschenkjes. Terwijl je ook graag aan mensen die een verlies hebben geleden, wilt laten weten dat je aan ze denkt. Elles had op haar elfde haar moeder verloren en wist waarover ik het had. Je wilt dat de gene van wie jij zoveel hebt gehouden blijft voortbestaan in de gedachten en harten van anderen. Ik vermoed dat veel mensen op Annemiëks sterfdag even aan haar denken. Maar als ze die gedachten niet uitspreken of op een of andere manier tastbaar maken, weet ik het natuurlijk niet zeker.

En dus zijn Elles en ik een webwinkel begonnen met troostgeschenken. We hebben inmiddels zo'n tweeduizend geschenken, zoals kaarten met mooie gedichten. Op verzoek maak ik ook een persoonlijk gedichtje. Medeleven is zo belangrijk als je je alleen voelt. Er wordt vaak gezegd: "Je kunt me altijd bellen. Ik leef met je mee." Maar als je iemand een tranenzakje geeft met je telefoonnummer achterop, dan maak je die persoon duidelijk dat het geen loze woorden zijn. "Zet maar op je nachtkastje", kun je erbij zeggen. Want de nachten zijn vaak het moeilijkst. Ook het wereldbolletje is populair. Dat kun je in je broekzak stoppen. Je maakt hiermee een belofte dat je ooit de wereld weer zult aankunnen.

Voor onze website www.troostgeschenk.nl hebben we de Persprijs van de International Funeral Award 2009 gekregen, de 'Oscar voor de uitvaartbranche'. Een teken dat we mensen in het hart raken.

Annemiek en alles wat ze me in haar leven en door haar dood geleerd heeft, gaf me de inspiratie om deze winkel te openen. Mijn leven heeft weer zin gekregen en daardoor kan ik ook haar leven zin blijven geven. Haar levenslessen draag ik uit. Ook in de gedichtbundel, waarin ik de lange weg heb beschreven die ik na haar dood heb moeten afleggen. En ik weet zeker dat

ze het geweldig zou hebben gevonden om in Mijn Geheim te staan. Want ze wilde beroemd worden. En ze wilde mensen blij maken en helpen.

Nog steeds ontvang ik troostgeschenkjes van Annemiek. De eerste jaren na haar dood, had ik het vaak heel moeilijk op Moederdag. Tijdens zo'n Moederdag pakte ik een boekje uit de boekenkast om mezelf af te leiden en daar viel een tekening van Annemiek uit. Ze is nog om me heen, dacht ik. Want waarom pak ik anders uitgerekend op Moederdag dat boek, terwijl er zeker zo'n tweehonderd boeken bij ons in de kast staan? Als ik iets zie wat me aan Annemiek herinnert, zoals een mooie bloem, een zonsondergang of een vlinder die op mijn schouder gaat zitten, zijn dat voor mij ook boodschappen uit de hemel. Toeval, zullen sommigen zeggen. Misschien hebben ze gelijk, maar ik heb er steun aan. Ik heb die tekenjes nodig. En alles waar ik kracht uit haal, dat pik ik mee.

Negentien jaar zou Annemiek nu geworden zijn. Een volwassen dochter. Als ik in de stad een moeder en een dochter van onze leeftijd naast elkaar zie lopen, gaat er nog wel eens een steek door me heen. Ik probeer dan niet te denken aan wat ik mis, maar aan wat ik heb. De herinnering aan een sterke moederdochterband. De stem van Annemiek in mijn hoofd die me nog steeds coacht en inspireert.

Wat ons is overkomen, is het ergste wat een gezin kan meemaken. We zijn uit balans, ieder van ons draagt een litteken in zijn hart. Een litteken dat altijd pijn zal blijven doen. Maar de herinnering aan onze dochter en zus is niet langer alleen een pijnlijk gemis, maar ook een geschenk. Als we terugdenken aan onze heerlijke, eigenzinnige meid, is het steeds vaker met een glimlach. Toch zijn er nog steeds momenten waarop ik het heel erg moeilijk heb. Het gemis kan dan zo hevig zijn, dat de pijn nauwelijks uit te houden is. Zomaar ineens ben ik dan weer terug bij af. Als ik op straat iemand haar naam hoor roepen, een luchtje ruik of een liedje hoor dat me aan haar herinnert. Ik weet dat ik dat gevoel voorbij moet laten gaan, en dat ik me de volgende dag weer met een glimlach op mijn gezicht aan Annemiek zal herinneren. ■

Daarna

In alles wat ik doe,
 draag ik je mee
 Alles wat ik voel,
 voel ik voor twee
 In alles wat ik zeg,
 roep ik je naam
 Overal waar ik sta,
 zal ik er voor twee staan
 In alles wat ik zie,
 kijkt mijn blik voor jou
 Kleuren van de regenboog
 De hemel stralend blauw
 Ik zal van je blijven houden
 Op deze wereld hier
 Verdriet overwinnen
 Zoekend naar
 nieuw levensplezier
 Met jou in mijn hart
 In mijn ziel,
 in heel mijn wezen
 Zul je altijd bij mij zijn
 En mijn vreselijke wond
 genezen

Karin

Ben jij ontroerd door het verhaal van Karin en wil je haar graag een hart onder de riem steken? Mail dan naar redactie@mijngeheim.nl o.v.v. '1014 Karin' of neem contact met ons op via www.mijngeheim.nl.